

برنامه ریزی درسی محمد صالح مصلحیان

در کشورهای جهان سوم برنامه ریزی و ارائه راه کارها، بدون توجه یا بدون درك دست آوردهای گذشتگان صورت می گیرد. هر کس که عهده دار انجام کاری می شود بدون توجه به کارهای دست اندرکاران قبلی برنامه می ریزد و اجرا می کند. اولین پیامدهای آن هم تکرار اشتباهات گذشتگان و درجا زدن است.

کشورهای توسعه یافته گرچه از ایده های بدیع کارساز حمایت می کنند ولی برخلاف تصورات ما به سنتهای مفیدشان به شدت پایبندند (ولی دلبستگی به آنها ندارند). آنها با خود عهد نبسته اند که چون نوگرا هستند باید هر استراتژی و هر تاکتیکی را عوض کنند. آنها چیزی را خراب نمی کنند مگر آن که چیزی بهتر برای جانشین کردن آن داشته باشند. در بعضی کشورهای اروپایی برای تخریب یک ساختمان باید اجازه گرفت. شماره های اتوبوسها و مسیرهای آنها به ندرت عوض می شود. می توانید مجله ای بیابید که نشانی آن همان نشانی هشتاد سال پیش آن است. قصر ادینبورو که در بالای تپه ای در اسکاتلند واقع است پنجره ای رو به شهر دارد که در کنار آن نقشه ای از شهر مربوط به چند صد سال پیش وجود دارد. نقشه اساسا همان است که شما از ورای پنجره می بینید. مثلا خیابانی به نام کاو و خیابانهای همجوار آن را می توانید همچنان ببینید.

مشخصه کشورهای جهان سوم این است که اگر شما در شهری در این کشورها به گردش بپردازید می بینید که همیشه و همه جا عده ای در حال خراب کردن و آن طرف تر عده ای در حال ساختن چیزی هستند و این ویرانی-آبادانی هیچگاه تمامی ندارد. فکر می کنم این مطلب نه تنها در مورد مظاهر تمدنی درست است بلکه شامل مولفه های فرهنگی نیز می شود.

تصور نمایید که چند بار و با چه کیفیتی کتابهای درسی و برنامه های آموزشی ما عوض شده است. در کشورهای پیشرفته مرسوم است که قبل از تدریس یک کتاب یا اجرای یک برنامه درسی آن را به طور نمونه در چند مدرسه یا منطقه اجرا کنند و نتایج آن را با مشورت با صاحب نظران، تجزیه و تحلیل نمایند و در صورت تأیید به اجرای سراسری آن همت گمارند.

در چند دهه قبل کتاب های درسی ما منحصر به فرد نبودند (چنان که در کشورهای خارجی نیز چنین است). به این معنا که مدرسان علاقمند با ذوق و شوق خود به نگارش کتابهای درسی در چارچوب برنامه مصوب می پرداختند. عملی نیکو که هم به افزایش کیفیت کتابهای درسی در یک جو سالم می انجامید و هم به تعامل بیشتر معلمان و نظام آموزشی منجر می شد.